
**Eesti tegevuskava ÜRO Julgeolekunõukogu
resolutsiooni 1325 „Naised, rahu ja julgeolek“
rakendamiseks Eestis 2010-2014**

ELLUVIIMISE ARUANNE

---

perioodil 22.10.2010 – 31.12.2011

VÄLISMINISTEERIUM

---

1. Sissejuhatus

---

1. 2000. aasta oktoobris võttis ÜRO Julgeolekunõukogu vastu resolutsiooni 1325 (edaspidi res 1325) „Naised, rahu ja julgeolek“, milles pöörati tähelepanu asjaolule, et sõjad ja konfliktid avaldavad ebaproportsionaalselt suurt mõju naistele ja tüdrukutele.
2. Teema Eesti-siseseks edendamiseks võttis Vabariigi Valitsus 2010. aasta oktoobri kabineti-nõupidamisel teadmiseks dokumendi „Eesti tegevuskava ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 „Naised, rahu ja julgeolek“ rakendamiseks Eestis aastatel 2010–2014“. Tegevuskava koondab eri valdkondade riiklikud ja rahvusvahelised tegevused ning määrab iga valdkonna juhtiva ametkonna.
3. Käesolev aruanne kajastab Eesti tegevusi tegevuskava vastuvõtmisest 21. oktoobril 2010 kuni 2011. aasta lõpuni.

2. Kokkuvõte

---

4. Res 1325 Eesti tegevuskava rakendamise esimese aruandeperioodi tegevuste analüüsimisel osalesid aktiivselt Balti Kaitsekolledž, Haridus- ja Teadusministeerium, Kaitseministeerium, Eesti NATO Ühing, Politsei- ja Piirivalveamet, Sotsiaalministeerium ning Välisministeerium. Res 1325 tegevuste elluviimisesse on kaasatud veel palju teisi riigi institutsioone, nagu Justiitsministeerium ja Siseministeerium koos haldusala asutustega. Väljapaistev osa res 1325 eesmärkide ja tegevuste tutvustamisel on Riigikogul.
5. Ülevaatest nähtub, et Eesti peab res 1325 eesmärkide täitmisega seotud tegevusi jätkuvalt aktuaalseteks ja olulisteks ning soovib edu toonud riigisisest ja rahvusvahelist laiapindset koostööd senisel moel jätkata.
6. Res 1325 Eesti tegevuskava rakendamise esimese aruandeperioodi kokkuvõttena on näha, et mõnikord oleks vähese lisaressursi korral võimalik tegevuskavas seatud eesmärke märksa laiemalt ellu viia. Näiteks suudaks Balti Kaitsekolledž enda hinnangul minimaalse lisaressursi korral pakkuda lühikursusi sellistel praegu õpetatavatel teemadel nagu näiteks inimõiguste alane õigus, rahvusvaheline humanitaarõigus, naistevastane vägivald ja inimkaubandus ka ÜRO missioonideks personali ettevalmistamiseks.
7. Rahvusvahelisel tasandil on Eesti esindajad res 1325 Eesti tegevuskava aktiivselt ja edukalt tutvustanud ÜRO-s, NATO-s, EL-is ja OSCE-s. Näitena võib tuua, et res 1325 alane NATO poliitika kinnitati Lissaboni tippkohtumisel 2010. aastal Eesti ja Norra eestvedamisel. Eesti rahvusvaheline kuvand selliste tegevuste elluviimises on positiivne, mis tugevdab ka liitlassuhteid laiemalt vastastikku huvipakkuvatel teemadel.
8. Res 1325 Eesti tegevuskava on samuti tutvustatud Eestis toimunud rahvusvahelistel seminaridel, mille väärtuslike tulemitena oleme toetanud tegevuskava koostamise kogemusega samalaadsete dokumentide väljatöötamist meie partnerriikides, näiteks Gruusias.
9. Käesoleva aruandlusperioodi tulemused kinnitavad, et on oluline kasvatada res 1325 alast teadlikkust. 2012. aastal jätkub rahvusvaheline ja riigisisene ametkondade koostöö nii res 1325 kui ka selle Eesti tegevuskavas ettenähtud eesmärkide saavutamiseks.

3. Ülevaade res 1325 rakendamisest käesoleval ülevaateperioodil

I. Poliitiline ja diplomaatiline tegevus rahvusvahelistes organisatsioonides

10. Eesti poliitiline ja diplomaatiline tegevus rahvusvahelistes organisatsioonides on olnud aktiivne ning tulemuslik. Eesti on teavitanud oma tegevustest nii EL-i, OSCE-d, ÜRO-d kui ka NATO-t ning edastanud tegevusülevaated nimetatud organisatsioonide raportitesse. Samuti on Eesti esitanud seisukohti nende organisatsioonide tööorganites, nagu ÜRO Inimõiguste Nõukogus või ÜRO soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamisega tegelevas agentuuris UN Women. Rahvusvaheliste organisatsioonide kaudu on Eesti tutvustanud oma res 1325 alast tegevust Eesti partnerriikides Gruusias ning Bosnias ja Hertsegoviinas.

A. Rahvusvaheliste organisatsioonide tasemel:

11. Eesti on arvestanud res 1325 osalemisel ÜRO Inimõiguste Nõukogu töös. Inimõiguste nõukogu 17. istungjärgul käsitles Eesti kõne res 1325 tegevuskava ja selle rakendamist. Samuti on Eesti teiste riikide inimõiguste aruande perioodilises ülevaatuses (*Universal Periodic Review, UPR*) käsitletud naiste õiguste ning soolise võrdõiguslikkuse teemat. Sellega on Eesti lisanud res 1325 aspektid ÜRO kehamile esitatavasse raportisse, soodustades seeläbi asjakohase tegevuse rahvusvahelist järelvalvet.

12. Aastal 2011 Varssavis toimunud OSCE inimõõtmte rakenduskonverentsil „Human Dimension Implementation Meeting 2011“ koostas Eesti EL-i sõnavõtu soolise võrdõiguslikkuse teemal, mida institutsioonilistel põhjustel ei esitatud, kuid kõne elemente kasutas Eesti oma sõnavõtus.

13. ÜRO soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamisega tegeleva agentuuri UN Women ning ÜRO Majandus- ja Sotsiaalkomitee naiste õiguste kaitse alamkomisjoni (CSW¹) liikmena toetame eesmärki tugevdada naiste rolli ühiskonnas ja parandada rahvusvaheliste organisatsioonide koostööd selle eesmärgi tõhusamaks täitmiseks. Eesti on pidevalt neis foorumites tutvustanud oma seisukohti naiste rolli tugevdamise kaitseks, sealjuures Eestile olulistest sektorites (nt CSW 55. istungil käsitlesime soolise võrdõiguslikkuse küsimusi hariduses ning infotehnoloogia- ja kommunikatsioonisektoris; agentuuri UN Women täitevnõukogu aastakohtumisel tähtsustasime sidusust ja reaalsuse arvestamist).

14. Eesti on oma res 1325 tegevuskava (*National Action Plan - NAP*) koostamise käiku tutvustanud riikidele, kes seda alles välja töötavad, ning osalenud aktiivselt resolutsiooni eesmärkide täitmiseks parimaid lahendusi otsivatel seminaridel. Nii tutvustas Eesti oma tegevuskava 2011. aastal rahvusvaheliste organisatsioonidega koostöös toimunud konverentsidel Gruusias (agentuuri UN Women raames) ning Bosnias ja Hertsegoviinas (OSCE raames).

15. Peale Välisministeeriumi tutvustas res-l 1325 põhinevat Eesti tegevust rahvusvahelisel tasandil aktiivselt Kaitseministeerium. Esile võib tuua Kaitseministeeriumi kantsleri visiiti ÜRO peakorterisse.

¹ Commission on Status of Women

B. Riiklikul tasemel:

- 16.** Välissuhtluses on Eesti tutvustanud res 1325 tegevuskava Eestisse akrediteeritud kaitseata-
seedele. Selleteemalist vestluspunkti on käsitletud välisministri kohtumistel (USA, Norra,
Afganistani esindajatega, ÜRO peasekretäriaga). Samuti on teemat käsitletud Vabariigi Pre-
sidenti poolt (Austria ja Afganistan); suursaadikute tasemel (Kanada); Kaitseväge juhatajate
Nordic-Baltic (NB8) kohtumisel; kaitseministri kohtumistel NATO Parlamentaarse Assamb-
lee esindajatega jne.

II. Kahe- ja mitmepoolne arengukoostöö ja humanitaarabi naiste olukorra parandamiseks konfliktjärgsetes situatsioonides

- 17.** Käesoleval ülevaateperioodil käivitati nii rahvusvahelisel kui ka riiklikul tasandil otseselt
naistele suunatud kahepoolseid arengukoostöö projekte oodatust vähem, samas mitme-
te projektide kõrvalmõjudeks on naiste teadlikkuse, eneseabiõskuste ja muude teadmiste
suurenemine. Välisministeeriumi välismajanduse ja arengukoostöö osakond on võtnud
eesmärgiks parandada 2012. aasta jooksul oma arengukoostöö andmebaasi nii, et see
võimaldaks pidada naistele suunatud projektide kohta eraldi arvestust, ning rakendada
projektides soolist aspekti. Samuti analüüsitakse võimalusi, kuidas tulevikus suurendada
arengukoostööd tegevate Eesti vabaühenduste tähelepanu eelkõige konfliktjärgsetes
arenguriikides naiste kaasamise toetamisele.

A. Rahvusvaheliste organisatsioonide tasemel:

- 18.** Eesti andis 2011. aastaks rahvusvahelistele organisatsioonidele (UNICEF, UNWomen,
cUNGEI²) tegevustoetusi kogusummas 60 715 eurot (eraldatud 2010. a). 2012. aasta tege-
vusteks eraldati 82 000 eurot (eraldatud 2011. a).
- 19.** Naiste ja tüdrukute olukorra leevendamiseks humanitaarkriisides on Eesti andnud humani-
taarabi 225 000 eurot. Kõikide humanitaarabi projektide puhul on arvestatud soolist aspek-
ti, mis näitab projektide asjakohasust naiste olukorra parandamisel. Toetatud on näiteks:
- laste ja naiste olukorra parandamist Haitil seoses riigis puhkenud ulatusliku kooleraepi-
deemiaga (UNICEF-i projekt);
  - hariduse kättesaadavust tütarlaste seas ja toiduga varustamise parandamist ning naiste
majanduslike võimaluste suurendamist Lõuna-Sudaanis (UNHCR³-i projektid);
  - Elevandiluuranniku vägivaldas ja kokkupõrgetes kannatanud lapsi ja naisi (UNICEF-i pro-
jekt);
  - puhta joogivee puudumisest ning halbadest sanitaar- ja hügieenitingimustest tulene-
vate haiguste ohu vähendamist Pakistanis (UNICEF-i projekt).

² UNICEF - United Nations (International) Children's Fund,
UNGEI - United Nations Girls' Education Initiative

³ UNHCR - United Nations High Commissioner for Refugees

20. Eesti on oma tegevuses rõhutanud, et EL-i arengukoostöö seisukohti kujundades tuleks konfliktijärgsete riikide puhul eraldi välja tuua res 1325 ja res 1820⁴ põhimõtete järgimine. Samuti aitame kaasa EL-i sooliste õiguste tegevusplaani (*Gender Action Plan in Development*) rakendamisele.

21. Maailmapanga Põhja-Balti valijaskonna liikmena on Eesti toetanud sooliste õiguste ja arengukoostöö raporti (*Gender and Development Report*) valmimist.

22. Eesti on res-ga 1325 seonduvat tegevust toetanud ka UNHCR-i, UNICEF-i ja UNDP-i⁵ nõukogus, mille liige me oleme.

B. Riiklikul tasemel:

23. Riigisisesele auditooriumile on mõeldud projekt soolise võrdõiguslikkuse temaatika avamiseks Eesti avalikkusele (MTÜ ENUT, 2010)⁶.

24. Kaitseministeerium on Eesti arengukoostöö sihtriike (sh Afganistani, Gruusiat, Montenegro ja Ukrainat) abistanud nii rahaliste panuste kui oskusteabe jagamisega. Ehkki üheski neist projektidest ei ole otseselt res 1325 temaatikat puudutatud, on res 1325 eesmärke toetav käsitlus põimitud teistesse teemadesse. Ukrainale, Montenegrole ja Gruusiale suunatud koolitustes on eesmärgiks seatud osalejate sooline tasakaal, mis on ka saavutatud.

25. Gruusias on Eesti aidanud:

- tõsta Gruusia haldussuutlikkust naistevastase perevägivalda tõkestamisel ja ohvrite abistamisel (2008–2011);
- ellu viia Tartu ja Batumi ämmaemandate praktilise sünnitusabi koostööprojekti (2011);
- rakendada tööle Gruusia Gali Naisteühenduse psühho-rehabilitatsiooni keskust.

26. Afganistanis on Eesti aidanud:

- MTÜ Mondo poolset elluviimisel soetada arengukoostöö toetusrahaga kuuete tütarlastekoolile arvutid ning neljale tütarlastekoolile videoprojektorid ja digitaalkaamerad. Ühele tütarlastekoolile on ostetud viis telki (koolis on ruumipuudus ja telke kasutatakse klassiruumina.) Lisaks on kahele koolile ostetud erinevaid õppevahendeid ja raamatuid, neist ühes koolis õpivad erivajadustega tütarlapsed;
- käivitada tervishoiualast täiskasvanute koolitust Helmandi provintsis (2009–2011);
- toetada Parwani tütarlastekoolile varustuse ostmist ja luuleraamatu loomist lastele;
- koolitada koostöös USAID⁷-iga Afganistani naisparlamendiliikmeid;
- luua dokumentaalfilmi „Charikari tüdrukud“ (käsitleb Parwani provintsi Charikari linna tütarlastekooli õpilaste ja nende emade ning perede elu);
- luua Afganistani naiste ja tüdrukute toetamise süsteemi (2011–2012), mille kaudu saavad Eesti elanikud vabatahtlike annetustega aidata Afganistani naisi ja tüdrukuid.

⁴ ÜRO resolutsioon 1820 (2008) täpsustab relvastatud konfliktis levinud seksuaalse vägivalda kahju ja nõuab sellevastast võitlust konfliktipooltelt ja teistelt kaasatud osalistelt.

⁵ UNDP - United Nations Development Programme

⁶ MTÜ ENUT – Mittetulundusühing Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus

⁷ USAID – United States Agency for International Development

Tüdrukute kool Afganistanis.
Foto: MTÜ Mondo

27. Palestiina Omavalitsusele annab Eesti edasi oma info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamise kogemust hariduses. Projekti sihtrühmas on naised ja mehed võrdselt esindatud.

28. Väga aktiivne on res 1325 ja Eesti tegevuskava eesmärkide tutvustamisel ning üldise teadlikkuse ja toetuse suurendamisel nii rahvusvahelisel tasandil kui ka Eestis olnud Eesti NATO Ühing. Tulenevalt koostööst rahvusvaheliste organisatsioonidega, ennekõike NATO-ga, on järjepidevalt rõhutatud res 1325 temaatika olulisust ning asjakohaste konventsioonide rakendamise tähtsust. Toetudes Eesti rahvusvahelisele tegevusele on ühing soodustanud eksperttasemel koostööd ja infovahetust ning naiste, rahu ja julgeoleku teema järjepidevat käsitlemist rahvusvahelistes kontaktides. Lisaks on ühing riigisiselt soodustanud res 1325 teema tutvustamist ning infovahetust asjaomaste riigiasutuste ja vabaühenduste vahel. Eesti NATO Ühingu senistest tegevustest võib välja tuua järgmised üritused:

- 11.–12.11.2010 toimus Tallinnas rahvusvaheline foorum „Naised, rahu ja julgeolek – Afganistani vaatenurk“, kus käsitleti res 1325 rakendamist Afganistanis. Esindatud olid nii diplomaadid, rahvusvaheliste organisatsioonide, vabaühenduste ja mõttekodade liikmed kui ka ajakirjanikud ja teadlased (üle 130 inimese), kes on huvitatud naiste, rahu ja julgeoleku temaatikast. Lisainfot foorumi kohta leiab veebilehelt <http://forum1325.eata.ee/>.
- 2.12.2011 korraldati venekeelsete õpetajate töörühma kohtumine ja koolitus (25 osalejat) „Näen, õpin ja õpetan“, kus lisaks päevakajalistele teemadele tutvustati Eesti tegevuskava res 1325 „Naised, rahu ja julgeolek“ rakendamisel.
- 13.–16.12.2011 peeti rahvusvaheline NATO Afganistani üliõpilasfoorum (ligi 70 noort 20 riigist). Üheks aruteluteemaks oli NATO pikaajaline koostöö ning res 1325 rakendamine Afganistanis.
- 14.12.2011 toimus üritus teemal „Kriisid, mis muutsid maailma – Afganistan“, kus näidati filmi „I was worth 50 sheep“ („Ma olin väärt 50 lammast“), millele järgnes kõrgetasemeline arutelu Afganistani ekspertidega filmis kajastatud teema tähendusest ning mõjust tänapäeval. Kokku osales üritusel üle 110 inimese enam kui 20 riigist.

- Käimasolevatest tegevustest väärrib esiletoomist septembris 2011 alanud ning juulini 2012 kestev arengukoostöö projekt Gruusia suunal – „Heade kodanike kool“. Peale hea kodaniku põhimõtete kajastatakse selles ka võrdõiguslikkuse põhimõtteid ning lähtudes Eesti kahepoolsest arengukoostööst Gruusiaga on projekti planeerimisel ja elluviimisel arvestatud soomõju ning pööratakse eritählepanu naiste reproduktiivtervist käsitlevale infole. Nimetatud temaatika edasiseks kajastamiseks oleks tulevikus vajalik koostada inimkaubandust, seksuaalkuritegusid ja muid samalaadseid nähtusi selgitavaid infomaterjale.

III. Soolaste teadmistega ekspertide arvu tõstmine ja väljaõpetamine ning laiem teadlikkuse tõstmine naiste, rahu ja julgeoleku alal rahu ja julgeolekuga seotud struktuurides

- 29.** Soolaste teadmistega ekspertide arvu suurendamine ja väljaõpetamine ei ole eraldiseisev tegevus, vaid pigem tihedalt põimitud ametiasutuste põhitegevustesse. Teadlikkuse tõstmine naiste, rahu ja julgeoleku alal on võetud Eestis selgeks ja laiapindseks prioriteediks. Teema sisaldub näiteks nii Politsei- ja Piirivalveameti kui ka Kaitseministeeriumi ja tema haldusala asutuste tegemistes. Nimetatud asutuste tegevus on aga selgepiirilise vastustusalaga ning tulenevalt sellest üsna spetsiifiline, eelkõige aspektides, mis puudutavad rahvusvahelisi tsiviil- ja sõjalisi missioone ning operatsioone.
- 30.** Oluline on, et res 1325 ja soolise võrdõiguslikkuse temaatikat käsitletakse Eesti haridussüsteemis kõikides kooliastmetes. Haridusaspektide edendamisel põhikooli- ja gümnaasiumiastmes on aktiivne olnud Haridus- ja Teadusministeerium. Res 1325 eesmärgid ning Eesti ja rahvusvahelise tasandi tegevuste tutvustus on ka Balti Kaitsekolledži kursuste osaks ning teemat vaadeldakse Kaitseministeeriumi korraldatavatel Kõrgematel Riigikaitsekursustel.

A. Rahvusvaheliste organisatsioonide tasemel:

- 31.** Välisministeerium toetas aruandeperioodil rahaliselt rahvusvahelist foorumit, mille eesmärk oli juhtida tähelepanu res-le 1325 ja selle rakendamisele Afganistanis. Konverents käsitles rahvusvaheliste organisatsioonide – ÜRO, NATO ja EL-i – kogemust Afganistanis.
- 32.** Politsei- ja Piirivalveameti koordinatsioonibüroo tegevuskavas sisaldub rahvusvahelistel tsiviilmissioonidel, rahvusvaheliste organisatsioonide teenistuses ja pikaajalistes välislahetustes viibivatele Politsei- ja Piirivalveameti ametnikele⁸ res 1325 põhimõtete tutvustamine. Missioonieelsel koolitusel, mille korraldab Välisministeerium, on kavas ka soolaste teadmiste täiendamine. Vastava õppe maht sõltub missiooni iseloomust ja kohalikest oludest.

⁸ 30.09.2011 seisuga 24 teenistajat, sh kaks sideohvitseri Europolis ja üks Interpoli sideohvitser Europolis; *NATO Training Mission Afghanistan* raames neli Politsei- ja Piirivalveameti teenistajat septembrini 2011, järgmised kolm Politsei- ja Piirivalveameti esindajat siirdusid Afganistani 02.01.2012.

Eesti koolinoortele suunatud ÜRO simulatsioonis käsitleti aastatuhande arengueesmärkide seas ka ÜRO resolutsiooni 1325 aspekte.
Foto: UNESCO Eesti Rahvuslik Komisjon

- 33.** Kaitseministeeriumi vastutusala rahvusvahelisel tasandil on res 1325 põhimõtete käsitlemine rahvusvaheliste operatsioonide kontekstis olnud üsna tagasihoidlik ja kohtumistel on teemal peatunud vaid põgusalt. EL-i ja NATO operatsioonides, sealhulgas juhttasandil, on aga soolise aspekti teema kasvava tähtsusega ning sellest teadlikkuse suurendamine vajab jätkuvat toetamist. Eesti eksperdid osalevad asjakohastes aruteludes.

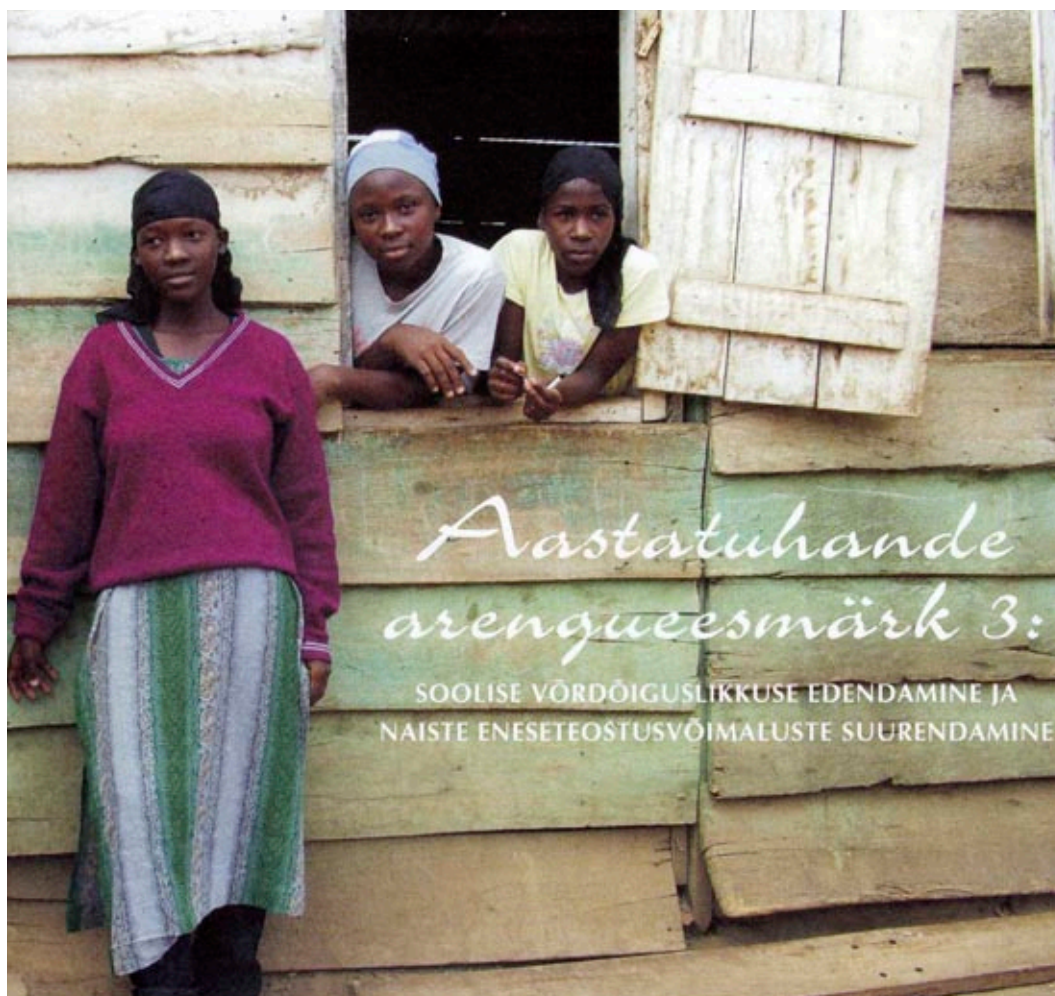
B. Riiklikul tasemel:

- 34.** Eesti korraldas riigisisese teavituskampaania avalikkusele ning on tõstnud teadlikkust ametkondlikul tasemel. Info tegevuskava kohta on avalikult kättesaadav Välisministeeriumi kodulehel, res 1325 töörühmas osalejatele saadetakse infokirju. Res 1325 tegevuskava on tutvustatud mitmel inimõiguste- ja julgeolekualasel seminaril ning UNESCO Eesti Rahvusliku Komisjoni, MTÜ Mondo ning Eesti ÜRO Assotsiatsiooni koostöös korraldatud ÜRO simulatsioonis⁹. Avalikkuse teadlikkuse suurendamise kampaania osana ilmusid artiklid meediaväljaannetes, tuntud isikud esinesid telesaadetes ja andsid intervjuusid ajakirjadele.

⁹ Rollimäng, mille eesmärk on õpetada osalejaid isikliku kogemuse kaudu tundma rahvusvahelise organisatsiooni toimimist.

- 35.** Politsei- ja Piirivalveameti personalibüroo täidab Siseministeeriumi poolt talle res 1325 Eesti rakenduskavas pandud ülesandeid, asjakohased tegevused on lisatud Politsei- ja Piirivalveameti administratsiooni aastasesse tegevuskavasse. Infot tegevuskava kohta leiab Politsei- ja Piirivalveameti siseveebist.
-
- 36.** Kaitseministeeriumi haldusalas on res 1325 tegevuskava koordineeritud kõrgel, kantsleri ja ministri tasandil. Tegevuskava koostamisse on kaasatud ministeeriumi ja haldusala asutuste üksused, kes küsimusega kõige lähemalt kokku puutuvad.
-
- 37.** Esile tuleb tuua naiste rolli rahu ja julgeoleku tagamisel käsitleva uurimistegevuse edendamist. 2012. aastal korraldavad Kaitseministeerium ja Rahvusvaheline Kaitseuringute Keskus uuringu „Suhtumine kaitseväeteenistusse ja kaitseväe maine Eesti gümnaasiumiõpilaste hulgas“, mille eesmärgiks on saada ülevaade kooli lõpetavate noormeeste ja neidude suhtumisest ajateenistusse ning kutselise kaitseväelase ametisse; uuringu fookusgrupiks on ajateenistust läbida soovivad neid.
-
- 38.** Soolise aspekti käsitlemine ohvitseride ja allohvitseride üldkoolituses ei ole väljaõppe osa, kuid mõne teema all sellekohast väljaõpet tehakse (nt õigus- ja kultuurialase väljaõppe raames ning missioonieelses konfliktipiirkonna kultuurikonteksti alases koolituses käsitletakse inimõiguste ja soolise võrdõiguslikkuse, humanitaarõiguse, naistevastase vägivalda ja inimkaubitsemise teemasid). Soolisi aspekte käsitlevate koolituste pakkumised on Kaitseväes aktiivselt vastu võetud ning võimalusel ka osaletud.
-
- 39.** Eesmärgid – tagada naissoost missioonilviibijate võrdne kohtlemine, paremini mõista ja aidata lahendada missioonipiirkonna naissoost elanikkonna probleeme ning pöörata eritähelepanu naiste kaasamisele rahu saavutamisele – on püütud saavutada sel moel, et naiskaitseväelased on teeninud operatsioonidel nii erialaekspertidena kui ka kuulunud tavaüksuste koosseisu. Eesti välismissioonidel osalejad järgivad rahvusvaheliste missioonide käitumiskoodekseid ning selle kohustuse täitmise järelevalve on missiooni juhttasandil tagatud. Reeglite rikkumise tuvastamisel tehakse vajalikud uurimistoimingud.
-
- 40.** Balti Kaitsekolledžis tutvustatakse res 1325 eesmäärke ning Eesti ja rahvusvahelise tasandi tegevusi erinevatel kursustel. Rahvusvahelise õppeasutusena pakub kolledž ingliskeelseid õppemoduleid või allmoduleid sellistel teemadel nagu inimõiguste alane õigus, rahvusvaheline humanitaarõigus, naistevastane vägivald ja inimkaubandus.
-
- 41.** Põgusalt käsitletakse res 1325 teemat ka Kaitseministeeriumi korraldatavatel Kõrgematel Riigikaitsekursustel. Res 1325 riigisisese töörühma kaudu on Kaitseministeeriumil ja tema haldusala asutustel tekkinud hea koostöö Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskusega.
-
- 42.** Otseselt res 1325 temaatika kohta ühtegi Kaitseväe väljaõppe käsiraamatut seni koostatud ei ole, kuid valdkond plaanitakse lisada uude riigikaitseõpikusse. Õpiku valmimisaeg on praegu lahtine, kuid selle teoks saamine võimaldab teemale suuremat tähelepanu juhtida nii gümnaasiumi riigikaitse kui ka ühiskonnaõpetuse tundides.
-
- 43.** Tugeva riigisisese koostöö ja koordinaatsiooni näiteks on Naiskodukaitse, Eesti Politsei Naisühenduse ja Sisekaitseakadeemia ühisüritus „Naistelt naistele“. Ürituse eesmärkideks on tutvustada naistele võimalusi, kuidas suurendada enda ja oma lähedaste turvalisust, pakuda võimalust õppida uusi teadmisi ja oskusi, propageerida kodanikualgatust ning avardada inimeste teadlikkust naiste võimalustest ja ülesannetest jõustruktuurides. 2012. aasta märtsis toimub see üritus teist korda (<http://naistepaev.ee>).
-
- 44.** Haridusaspektide edendamisel on aktiivne olnud Haridus- ja Teadusministeerium, eelkõige kaasvastutavana naiste, rahu ja julgeoleku teemaliste infomaterjalide koostamise

Teabematerjal õpetajatele: Soolise võrdõiguslikkuse edendamine ja naiste eneseteostusvõimaluste suurendamine. Foto: ENUT

ja levitamise eest, mis on mõeldud kasutamiseks gümnaasiumi riigikaitse ja ühiskonnaõpetuse tundides. Teema eri nüansid on kajastatud ajaloo (rahukasvatus), ühiskonnaõpetuse (inimõigused, pagulased ja ümberasumine) ning loodusteaduse (kriiside mõju keskkonnale ja rahvastikuprotsessidele) õppekavas. Soolise võrdõiguslikkuse teemat (stereotüübid) käsitletakse kõikide kooliastmete ühiskonnaõpetuses. Õppekava koostamisel on arvestatud nii riiklike strateegiatega kui ka rahvusvaheliste dokumentide põhimõtteid. Teema on Eesti õppekavades käsitletud laiapindsel ning seda arutatakse ka õpetajate täienduskoolitustel. Sooline võrdõiguslikkus on eraldi nimetatud gümnaasiumi riiklikus õppekavas (§ 2 lõige 3).

- 45.** Alates 2006. aastast viivad Haridus- ja Teadusministeerium ning Eesti Punase Risti ja Rahvusvahelise Punase Risti Komitee ellu haridusprogrammi „Avastades humanitaarõigust“, mille peamine eesmärk on kujundada noortes vastutustunnet, et nad peaksid lugu elust ja inimväärikusest. Haridus- ja Teadusministeerium toetab programmi rakendamiseks vajalikke tegevusi (õppematerjalide tõlkimine ja toimetamine, koolitused jms). Õppematerjalis käsitletakse nii ajaloolisi kui ka tänapäevasündmusi, et anda õpilastele ettekujutus, kuidas humanitaarõiguse rakendamisega saab vähendada sõjakoledusi ja sõjategevusega mitte-seotud inimeste kannatusi. Teema avatakse õpilasele arutelude ja relvakonfliktis osalenu- te mälestuste kaudu. Õppematerjal ilmus novembris 2011 paber kandjal (300 eksemplari), täiendades senist elektroonilist versiooni, mis on veebi vahendusel kättesaadav juba 2011. aasta algusest Eesti Punase Risti kodulehel <http://www.redcross.ee/et/info.html>.

IV. Naiste osalemisvõimaluste laiendamine rahvusvahelistel sõjalistel ja tsiviiloperatsioonidel ning naiste esindatuse suurendamine rahvusvahelistel rahu ja julgeoleku tagamisega seotud ametikohtadel

46. Rahvusvahelistel sõjalistel ja tsiviilmissioonidel ja -operatsioonidel naiste osalemisvõimaluste suurendamine on tihedalt põimitud ametiasutuste tegevustesse. See omakorda on määratud selgepiiriliste vastutusalaadega ning sellest tulenevalt ka üsna spetsiifiline. Riigisisese tegevuses tuleb kõige olulisemaks pidada 2012. aasta jooksul väljatöötatavas uues Kaitseväge teenistuse seaduses naistele antavat võimalust osaleda ajateenistuses, mis omakorda peaks võimaldama naistel senisest aktiivsemalt liituda Kaitseväge struktuuridega.

A. Rahvusvaheliste organisatsioonide tasemel:

47. Eesti toetas agentuuri UN Women loomist ja on selle juhatuse liige. Agentuuri ametikohtade täitmisel püüti leida neile kohtadele Eesti kandidaate.

48. Eesti esitas Rahvusvahelise Kriminaalkohtu (International Criminal Court - ICC) osalisriikide assamblee presidendi kohale, ametiajaga kolm aastat, suursaadik Tiina Intelmanni. Alates detsembrist 2011 on ta valitud sellele ametikohale kui erakorraline ja täievoliline suursaadik ICC küsimustes (*Ambassador-at-Large for International Criminal Court*). T. Intelmann on esimene naispresident sellel ametikohal.

49. Kaitseministeeriumi vastutusallas on Eesti seisukohti res 1325 ja rahvusvaheliste sõjaliste operatsioonide kontekstis esitatud mitmesugustes rahvusvaheliste organisatsioonide diskussioonides.

B. Riiklikul tasemel:

50. Sooline võrdõiguslikkus riigisisestel konkurssidel on tagatud laiemalt kui ainult rahu ja julgeolekuga seotud ametikohtade täitmisel. Sobiva naiskandidaadi olemasolul ei ole tema kandidatuuri esitamine kuidagi piiratud. Samasugune sooliselt tasakaalustatud lähene mine kehtib ka rahvusvaheliste ametikohtade täitmisel, millest tulenevalt ei ole peetud vajalikuks koostada eraldi naiskandidaatide andmebaasi.

51. Politsei- ja Piirivalveameti poolt mehitatavatele rahvusvahelistele missioonidele saavad oma kandidatuuri esitada kõik Politsei- ja Piirivalveameti teenistujad sõltumata soost. See tõttu ei ole seni koostatud ka spetsiaalset analüüsi meetmetest, mis võimaldaksid suurendada naiste osalust rahvusvahelistel missioonidel.

52. Kaitseministeeriumi haldusala kohta saab väita, et enamikule operatsioonidele ja positsioonidele on naiste kaasamine täiesti võimalik. Positsiooni ja ametikoha valikut mõjutavad aga operatsiooni sihtriigi kultuurilised eripärad, üksusele pandud ülesanded, asjaolu, kas panustatava üksuse koosseisus on Eestis vastava väljaõppega naisi jne.

53. Teenistuses olevatele naistele ei ole seni korraldatud koolitusi rahvusvahelistel missioonidel osalemise võime suurendamiseks ega eraldi värbamiskampaaniaid. Hetkel kehtiva seadusandluse alusel on naistel võimalik liituda Kaitseväega läbi Kaitseliidu, mille tegevliikme

Eesti Naiskodukaitse liikmed 2011. aasta parimate tunnustamisel.
Foto: Kaitsevägi

---

sõdurioskuste baaskursust aktsepteerib Kaitsevägi kui naissoost isikute jaoks küllaldast väljaõpet kandideerimaks sõjaväelise juhtimise I astme kõrgharidusõppesse Kaitseväe Ühendatud Õppeasutustes.

- 54.** Kaitseministeeriumi haldusalas on väga oluliseks arenguks uus kaitseväge teenistuse seaduse eelnõu valmimine (prognoosi kohaselt peaks jõustuma 2013. aastal), mis loob õigusliku aluse naistel läbi ajateenistuses osalemise astuda kaitseväeteenistusse. 2012. aasta esimesel poolel koostab Kaitsevägi täpse ülevaate naissoost isikute ajateenistuse korraldusest, mille alusel hakatakse avalikkust laiemalt teavitama naiste võimalustest võtta vabatahtlikult osa kaitseväeteenistuskohustuse täitmisest.